საქართველოს სოციალდემოკრატიული მუშათა პარტია

პროლეტარიატი ყველა ქვეყანის, შეერთდით!

ბრძოლა

ფასი 15 კაპ.

კვირა, 10 დეკემბერი 1917 წ.

გამოდის დღეში: გრაფიკი ოფეთ 8 საათ. 35 კაპ., ცალკე ნომერი ფასდება 15 კ. სამხედრო-გარეთ ორჯერ ფასი. განცხადების ფასი, როგორც პირველად გვერდზე, ისე მეოთხეზე, პეტიტის სტრიქონი—50 კაპ. სამკლეოვანი განცხადება ჩვეულებრივი ზომის 8 ს. სიჩქარით განცხადება უნდა მოტანილ იქნას არა უგვიანეს დილის 11 საათისა. ხელმოუწერელი წერილები არ იბეჭდება. დაუბეჭდავ სტატიებს რედაქცია არ ინახავს, აუტორებს უკან ვერ დაუბრუნებს და ამის შესახებ არც მიწერ-მოწერას კისრულობს.

ხელის მოწერილებმა ფულ. ... ...

სახელმწიფო სათათბირო, ისე ლენინის ეგრედ წოდებული კომისარების საბჭო შეუდგა ცეცხლითა და მახვილით თავისი მომხრეების გამრავლებას.

ნამდვილი თვითმპყრობელური რეჟიმი ადადგინა სახალხო კომისართა საბჭომ ლენინის მეთაურობით: ჯერ მოსკოვის ქალაქის საბჭო გარეკეს, შემდეგ პეტროგრადის საბჭო მიაყოლეს, დახვრეს მრავალი გაზეთები, მათში სოციალისტურიც; ციხეები დაჭერილებით გაავსეს... მიუხედავათ ამისა, რუსეთმა მაინც თქვა თავისი სიტყვა; დამფუძნებელ კრების უმრავლესობა ბალშევიკებს არ ერგო. და მათაც მიმართეს თვითმპყრობელობის ნაცად საშუალებას: ხალხის ნება სურვილის ხიშტებით დათრგუნვას.

ასეთის საოცარის სისწორით იმეორებს სახალხო კომისართა საბჭო მეფის თვითმპყრობელობის ნაცად ზომებს. მაგრამ არის ერთი საოცარი განსხვავება: ნიკო რომანოვის მთავრობას იმდენი სირცხვილი კიდევ ქონდა, რომ ის პირდაპირ ვერ ამხელდა თავის გულის ნადებს, გარეკა რა სათათბირო, მას არ გაუბედავია სრულიად ხალხის წარმომადგენლობა! სანამ დეპუტატები დეპუტატებათ ითვლებოდენ, მას მათი ხელშეუხებლობა არ დაურღვევია. ასე არ იქცევა ლენინის თვითმპყრობელობა: მან გახსნამდი გარეკა დამფუძნებელი კრება, თანაც წარმ-შეუბრალათ აცხადებს ხალხის წარმომადგენლობის გაუქმებას: ის სცნობს ჭეშმარიტად ისეთს დამფუძნებელ კრებას, რომელიც კომისრების ფეხის ხმას აჰყვება. დეპუტატების ხელშეუხებლობა მისთვის არ არსებობს. იგი მათ იჭერს და ატუსაღებს.

ამ რიგათ ჩვენ ისევ იმ საკითხის წინ ვდგევართ, რომელიც ამ თვრთმეტი წლის წინ გვქონდა გადასაწყვეტი: უმცირესობა ხიშტების შეშველობით ცდილობს უმრავლესობის დამორჩილებას.

უმრავლესობის შეკავშირება იმავ დამფუძნებელ კრების გარშემო, რომელსაც ჩვენ მაშინ ვეტრფოდით და არამკითხე უმცირესობის დამორჩილება—ეი ჩვენი სადღეისო სამოქმედო პროგრამა.

ბალშევიკების კრესა დამ. კრების გარეკის შესახებ

ალბათ მდგომარეობის ბრალია, რომ ბალშევიკები სიმართლის თქმას გაურბიან და მიბნეულ-მოხვეული მსჯელობით ცდილობენ საქმის ვითარების დამალვას.

იყო დრო, როცა ეხლანდელი ბალშევიკები თვით იბრძოდენ დამფუძნებელ კრებისთვის, ისინი ჩვენთან ერთად ქადაგებდენ დამფუძნებელ კრების იდეას, ამტკიცებდენ, რომ საყოველთაო, პირდაპირი, თანასწორი და ფარული ხმის მიცემით არჩეული პირები შესძლებენ ქყეყნის პატრონობას, რომ ამგვარათ არჩეულ პირებს ექნებათ ნება ქეყნის მართვა-გამგეობა იკისრონ.

მაგრამ დროთა მსვლელობაში ლენინ-ტროცკიმ და ზოგიერთმა მათმა თანამოაზრეებმა უკუაგდეს ძველი გზა. ლენინმა საქეყნოთ ლეში უწოდა სოციალ-დემოკრატიულ პარტიას და კომუნისტური პარტიის დაარსების საჭიროება აღიარა.

ოქტომბერში ამ „ეშმარიტმა სოციალისტებმა“ როგორც მარქსი დაცინვით უწოდებდა ლენინის ჯარის ძმა-ბიჭებს, ხიშტების შეშველობით ძალა-უფლება ხელში ჩაიგდეს. ეს მოხდა ორი კვირით წინ დამფუძნებელ კრების არჩევნებამდის.

ჩვენ საფუძვლიანად ადვნიშნეთ მაშინ, რომ ბალშევიკებს გამოსვლა დამფუძნებელ კრებას უთხრიდა ძირს.

რას სწერდენ მაშინ ბალშევიკები „კვკაზსკი რაბოჩაში“ და „ბრძოლაში“? მკითხველებს ახსოვს მათი ტრაბახობა: **ჩვენი ხურვილია დამფუძნებელი კრების დანიშნულ გადაზე მოწვევა, ბალშევიკების აჯანყება—ეს გარანტია იმის, რომ დამფუძნებელი კრება უეჭველათ იქნება მოწვეული.**

ასე სწერდენ მაშინ ბალშევიკები და დამფუძნებელ კრების საჭიროებას აღიარებდენ. მაგრამ, როცა პეტროგრადის ბალშევიკური გაზეთები მიიღეს, თუმცა მორცხვათ, მაგრამ მაინც იწყეს თავიანთ გულის ნადების გამოქმელვნება: **ვინ იცის, იქნებ დამფუძნებელ კრების გარეკაც ხეირო გახდეს.**

დღეს ეს მორცხვათ გამოთქმული მოსაზრება სინამდვილეთ იქცა: პეტროგრადში გარეკეს დამფუძნებელ კრების დეპუტატები, რომელნიც სათათბიროთ შეიკრიბენ. ადგილობრივ დემოკრატიის ორგანომ სამართლიანათ დაიფასა პეტროგრადის ბალშევიკთა ეს საარაკო თავხედობა და ხალხს მოუწოდა დამფუძნებელ კრების დასაცავათ.

როგორ მოიქცეოდა ამ შემთხვევაში პატიოსანი, რაგვანი მოპირდაპირე? ის პირდაპირ, აშკარათ განაცხადებდა, რომ **დამფუძნებელ კრებას მეტ ბარგათ თვლის, რადგან უკვე არსებობს სახალხო კომისარების ხაბჭო.** მაგრამ ისინი ასე არ იქცევიან. კითხვას ყალთაბანდურათ აყენებენ და ხალხს უსირცხვილოთ დასცინიან. „კვკაზკი რაბოჩი“ (№ 216) სწერს:

„რა მოხდა? რამ მისცა საბაბი „ობორონცებს“ (ე. ი. ჩვენ—რედ.) დამფუძნებელ კრების ვითომდა „გარეკის“ გამო ჩაფუჩჩებით არსენალთან მომხდარი სკანდალური ისტორია“ და სხვ.

გაზეთი „ბრძოლა“ ეკამათება რა მენშევიკებს (იხ. № 51 პრესა) სწერს:

„ბალშევიკებმა დამფუძნებელი კრება გარეკეს—ეი რას გვაუწყებს ეჭვ-შეუტანელი კიდოთი ეს გაზეთი. მერე საბუთი? არავითარი.

გაზეთში მოთავსებულია ერთი დეპეშა, სადაც ნათქვამია: „30 ნოემბერს დამფუძნებელი კრების წევრთა თათბირი გარეკილი იქნა მატროსების შეიარაღებული ძალით ზოგიერთ წევრებს ძალადობა მიაყენეს“.

„ეი ეს არის მთელი საბუთი. ეს თათბირია, და არა დამფუძნებელი კრების უფლება აღჭურვილი სხდომა“.

გულუბრყვილო მკითხველი იფიქრებს, ბალშევიკებმა თათბირი გარეკეს, მაგრამ ისინი მთელ დამფუძნებელ კრებას ალბათ სცნობენო.

მაგრამ დაუგდეთ ყური, როგორის უსირცხვილობით განაგრძობს გაზეთი:

„თუ გნებავთ, შეიძლება ლაპარაკი კრების თავისუფლების დარღვევაზე და არა დამფუძნებელი კრების გარეკაზე.

„მაგრამ ჩვენ ვგონებთ, რომ მარტოოდენ თათბირისთვის მატროსები არ გარეკდენ დამფუძნებელ კრების წევრებს. თათბირით ისინი ალბად რამე პოლიტიკურ ნაბიჯს სდგამდენ და ამ ნაბიჯმა გამოიწვია მატროსების აზხედრებაც“.

გამოდის, რომ შესაძლებელი ყოფილა თათბირის გარეკა იმიტომ, რომ **ალბათ მან რამე პოლიტიკური ნაბიჯი გადადგა.**

ჩვენ არ გვიკვირდა, როცა თათბირებს და კრებებს ნიკო რომანოვის ჯალათები რეკავდენ, მაგრამ ლენინის ძმა-ბიჭები თუ ასე შორს წავიდოდენ, არ გვეგონა. თვით ფაქტი კრების გარეკვის იმდენათ ადმოაფრთხებელი არაა, რამდენათ ეს უსირცხვილო მსჯელობა იმ ორგანოში, რომელსაც კიდევ შერჩენია გამბედაობა სოციალისტური უწოდოს თავისთავს.

ბალშევიკებს რომ სირცხვილი ქონოდათ, რა საჭირო იყო ამდენი მსჯელობა და მკითხველის ბუჩათ აგდება, როცა ისინი „ბრძოლის“ და „კავკაზსკი რაბოჩის“ იმავე ნომერში წარბშეუხრელათ სწერენ:

„ნუ თუ—„ობორონცებისთვის“ დამფუძნებელი კრება კერპია, რომელსაც მსხვერპლათ უნდა შეეწიროს მუშების, გლეხების და ჯარისკაცების სიცოცხლე და ბედ-იღბალი“.

„ჩვენთვის, ბალშევიკებისთვის, ყველაზე მაღლა სდგას მუშების, გლეხების და სალდათების ინტერესები (კავკაზსკი რაბოჩი № 216. მოწინავე)“.

„დამფუძნებელი კრება ხალხის უნდა იყოს, იქ ხალხის მტრებს ადგილი არ უნდა ექნეს“, გაჰკივის „ბრძოლა“.

რას ნიშნავს ყველა ეს?

დამფუძნებელი კრება რომ კერპი არ არის, ეს ჩვენ ბალშევიკებზე ადრე ვიცოდით. მაგრამ ვინ უნდა იყოს ამის მსჯელი? ჯარის ნაწილის ხიშტებზე დამყარებული კომისარების საბჭო, თუ თვით ხალხი. ასე ხომ მეფის მთავრობაც მსჯელობდა: თავის სურვილებს ხალხის სურვილებათ აცხადებდა, ხოლო ხალხის არჩეულებს ხალხის მტრებათ ნათლავდა.

„წყალობითა ღვთისათა, ჩვენ ნიკოლოზ მეორე“—აცხადებდა ნიკო რომანოვი.

„ნებითა ლენინ ტროცკისა“—იმეორებენ ბალშევიკები.

„ძარს ლენინ-ტროცკები, გაუმარჯოს დამფუძნებელ კრებას!“—ტყვის ბალშევიკებისაგან ბუჩათ აგდებული დემოკრატია.

ზავი კავკასიის ფრონტზე

ამიერ კავკასიის დემოკრატიამ თავის დროზე დააწერა ზავის ჩამოგდება. ადგილობრივ კომისარიატის შედგენას პირველი შესამჩნევი ნაბიჯი მოყვა ამ საოცნებო მიზნის განხორციელება. კავკასიის არმიისა და ოსმალეთის ჯარს შორის დადებულ იქნა ხელშეკრულება, რომლის ძალით დროებითი მორიგება ფრონტზე უნდა გაგრძელდეს სრული საზავო მოლაპარაკების დამთავრებამდე. განსაკუთრებული თვისებები კავკასიის ფრონტის მორიგების დასავლეთის ფრონტის პირობებთან შედარებით მდგომარეობს იმაში, რომ 1) ეს მორიგება გრძელდება ზავის ჩამოგდებამდე, მაშინ როდესაც დასავლეთის ფრონტზე მხოლოდ 1-ლ იანვრამდე; 2) აქ საგანებით აკრძალულია ჯარის გადაყვანა მესოპოტამიის და სირიის ფრონტზე და ამით დაცულია საგანებით მოკავშირე სახელმწიფოთა ინტერესებიც; 3) პირობის დარღვევა და საომარ მოქმედების განახლება უნდა ეცნობოს მოპირდაპირე მხარეს 14 დღით ადრე, დასავლეთის ფრონტზე კი 7 დღით ადრე.

აქედანაც ცხადია, რომ მოლაპარაკება, რომელსაც აწარმოებს შეერთებული და ძლიერი დემოკრატიული მთავრობა შეუძლია საპატიო პირობების შემუშავება, ხოლო უბერპატორთა მოლაპარაკებას კი მხოლოდ სამარცხვინო ზავის მოტანა მოყვება.

არ უნდა დავიიწყოთ, რომ ამიერ კავკასიის კომისარიატს, რომელსაც წილათ ხვდა ამ მორიგების ხელმძღვანელობა, არ შეეძლო საყოველთაო ზავზე ლაპარაკი იმიტომ, რომ იგი მხოლოდ ადგილობრივი მთავრობაა და არა საერთოთ მთელი რუსეთის.

ამ შეზღუდულ ფარგლებში კი მან მიიღწია სწორეთ ისეთ ზავს, რომელიც ხალხის ინტერესებს და პატივს საგანებით შეეფერება.

ახალი ამგები

წერა-კით. გამ. საზოგადოების თფილისის განყოფილების წევრთა კრება, რომელიც დანიშნული იყო დღეისთვის, გადაიდვა შემდეგისათვის.

◆ მატანგები დამფუძნებელ კრების გარეკის გამო. რ. ს.-დ. მ. პარტიის ამიერ კავკასიის ორგანიზაციათა საოლქო კომიტეტი, სოციალისტ-რევოლიუციონერთა საოლქო კომიტეტი, დაშნაკცუთიუნის კომიტეტი და მუსულმან სოციალისტთა კომიტეტი იწვევენ მოქალაქეებს მიტინგებზე დღეს, 10 დეკემბერს, შუადღის 12 საათზე დამფუძნებელ კრების გარეკის წინააღმდეგ პროტესტის გამოსაცხადებლად. მიტინგები გაიმართოთ: ნაძალადევის თეატრში, ჯარისკაცთა კლუბში, მუშტაიდში, სინემატოგრაფ „ლირა“-ში (მიხეილის პრ.), სახალხო სახლში, სახელმწიფო თეატრში, ავლაბრის კლუბში (კახეთის მოედანი), ნავთლუღის ჯარისკაცთა კლუბში, სათავად-აზნაურო გიმნაზიის შენობაში, მე-2 კომერციულ სასწავლებლის შენობაში. ილაპარაკებენ: მენშევიკების მხრით ნოე ჟორდანია, ევგენი გეგეჭკორი, აკაკი ჩხენკელი, ნოე რამიშვილი, ალ. ლომთათიძე, ვალიკო ჯუღელი, გ. მახარაძე, კ. გვარჯალაძე, ი. იდაშკინი, მ. სმირნოვი, დ. პოპოვი, ბეკზადიანი. პირუმოვი, ან. ჭიაბეროვი, ალ. დგებუაძე, პ. კავკასიძე. სოციალისტ-რევოლიუციონერების მხრით: ლუნკევიჩი, ნ. ბერიოზოვი, ი. გოგბერიძე, დ. დონსკოი, ი. ქარცევაძე, დ. მერხალელეი, ნ. თარხანოვი, ტროიბინი, და სხ. და სხ. დაშნაკცელების მხრით: იაგჯიანი, გაზანიანი, ხატისოვი და სხ. მუსულმანების მხრით: შეიხ ულ-ისლამოვი, პიპინოვი, გაჯინსკი, ჯამან-ბეკოვი, მაგარამოვი და სულთანოვი. სოც.-ფედერალისტების მხრით: აკ. პაპავა, მ. საყვარელიძე, ი. ბარათაშვილი, შ. მესხიშვილი, ს. დადიანი, ქელბაქიანი, ნაცვლიშვილი.

◆ სოფლის მუშათა ხაყურადღებოთ გლეხთა დეპუტატების საბჭოთა ცენტრი აცხადებს ნუ დაიჩქარებენ ცხენების საყიდელათ თფილისში რწმუნებულების გამოგზავნას. ამ საქმის მოწყობას შეუდგა თვით საგანგებო ცენტრი და როდესაც საბოლოოთ მოგვარდება საქმე, მაშინ აცნობებენ კიდევ სოფლის მუშებს გაზეთის საშუალებით. ჯერ-ჯერობით კი ცხენების შეძენა მეტათ რთულ პირობებში ხდება და იწვევს ზედმეტ ხარჯებსა და ბევრ დროის დაკარგვას.

◆ ქალაქის ხაბჭოში. 4 დეკემბრის სხდომაზე ქალაქის თავმა ამხანაგ ნ. ელიავამ გააცნო დამსწრეთ ქალაქთა წარმომადგენლების მე-VI ყრილობის მუშაობა. მანვე აღნიშნა თავის სიტყვებში, რომ ამჟამათ სურსათის მხრით ქალაქში მდგომარეობა თანდათან უმჯობესდებაო. რუსეთის ქალაქთა წარმომადგენლების ყრილობაზე გასაგზავნ დელეგატის არჩევა მიენდო საბჭოს პრეზიდიუმს. სასურსათო თათბირის წევრათ აირჩიეს ელიტოვი. ამხ. ჰ. აზატიანის ადგილზე ქალაქის გამგეობის წევრათ არჩეულ იქმნა ამხ. დ. პოპოვი, რომელმაც შინაგარსიანი სიტყვით მიმართა საბჭოს.

◆ ქართული უნივერსიტეტი თანახმად საქართველოს ეროვნულ ყრილობის დადგენილებისა, გაიხსნება მომავალი წლის პირველ იანვრიდან ქ. თფილისში.

◆ „ეშმ. მათრახი“-ს რედაქცია აცხადებს ხელის მომწერლების და მკითხველთა საყურადღებოთ, რომ მისგან დამოუკიდებელი მიზეზების გამო ეურნალის მორიგი ნომერი შემდეგ კვირამდე ადარ გამოვა.

◆ დეკანი. პროფესიონალურ კავშირთა მდივნების კურსებზე დღეს, დილის 10 საათზე, ამხ. ლ. იშკოვი წაიკითხავს ლეკციას შემდეგ თემაზე: „პროფესიონალური მოძრაობა ინგლისში“.

◆ ამ ბოლო დროს ქალაქში, განსაკუთრებით დამ-დამიბით ვიდაც უპასუხისმგებლო პირები არდადეგენ წესრიგს რევოლვერებისა და თოფების სროლით. საჭიროა ამას მიეცეს საკრადღებო ვისგანაც ჯერ არს.

◆ „შინა გამბანია და უნივერსიტეტი“ № 4 მიიღო რედაქციამ.

◆ ხამგდოგიანი წერილი მივიღეთ ნესტორ მხეიძის გარდაცვალების გამო. წერილს ხელს აწერს ვალია მენდარიშვილი, ისაკი ურუშაძე, აპალონ ურუშაძე და გრასტი იმნაიშვილი.

კრებები და მიტინგები.

დღეს, პუშკინის ბიბლიოთეკაში ნაშუადღევის 2 ნახ. საათზე დანიშნულია თამბაქოს ქარხანა-ფაბრიკების უმუშევართა კრება. კრებაზე მოწვეული არიან თამბაქოს ქარხნების წარმომადგენლები და ამხ. ხელაძე.

— დღეს, დილის 11 ს., მუშტაიდის დემოკრატიულ კლუბში დიდუბის სკენის მოყვარეთა წრე იწვევს დიდუბის ბცხოვრებთა კრებას დრამატიული წრის დასაარსებლათ.

დამფუძნებელი კრების არჩევნები

ხონში და მის რაიონში.

	№ 1	№ 3	№ 5	№ 6	№ 8
ქ. ხონი	1693	12	737	534	24
წყალტუბოს სახ.	2116	—	1	156	—
დანირის სახოგ.	2274	—	8	58	16
გვაშტ. სახ.	2105	—	11	37	306
კუხის სახოგ.	1451	—	465	149	2
ნახახულევის სახ.	2414	—	153	115	—
სულ	12053	12	1375	1041	348

ჩხარი. № 1-მა მიიღო 1246 ხმა, № მე-5 59, № მე-6 18 და № მე-8 — 49.

ტყიბულის რაიონის არჩევნების შედეგი.

	№1	№2	№3	№5	№6	№8
ტყიბულის მაზრობ. მომ. შორის	624	1	4	6	17	—
საწირის სახოგ.	2770	1	53	8	11	07
გურნის სახოგ.	1950	—	9	—	16	36
მანდიკორის სახ.	1484	—	6	—	96	142
ეურსების სახ.	1550	—	220	—	34	99
რიონის სახოგ.	1135	—	3	3	18	47
სულ	9513	2	295	17	192	384

რაჭაში სადმელის სახოგადოებაში მენშევიკებმა მიიღეს—1272 ხმა, ფედერალისტებმა 54 და ნაც.-დემოკრატებმა—33.

პატარა ონის სახოგადოებაში სოც.-დემ. მენშევიკებმა მიიღეს—883 ხმა და ფედერალისტებმა—71, სხვა პარტიებს არჩევნებში მონაწილეობა არ მიუღია.

ზვანჭკარის სახოგადოებაში მენშევიკებმა მიიღეს—1433 ხმა, ფედერალისტებმა—7 და ნაც.-დემოკრატებმა—11.

ეწერი. (ქუთაისის მაზრა). ეწერის სახოგადოებაში არჩევნები უკვე დასრულდა—დამფუძნებელ კრების კანდიდატებს ხმა მისცა 864 ამომრჩეველმა, რომლისგანაც №1 მიიღო 801 ხმა; 3—1, 5—1 და 6—61.

დ. ახაშის რაიონში.

ნოხარის ხაზ. 1—1582, 3—33, 8—24 6—1.

კვათანის ხაზ. 1—2220, 5—229, 6—42, 8—40, 3—2.

მარანის ხაზ. 1—2301, 3—17, 6—15, 8—6, 5—7.

ნაესაკოვოს ხაზ. 1—1454 6—7, 8—2, 5—1.

ონტოფოს ხაზ. 1—898, 6—25, 5—1.

ახაშის ხაზ. 1—1030, 8—33, 5—8, 6—6.

ხეფეთის ხაზ. 1—698, 6—6.

სამიკოს ხაზ. 1—3069, 5—10, 8—5, 6—2.

ამ რიგათ მთელ რაიონში მიიღო: 1—13252, 5—302, 8—110, 6—104, 3—52.

რუსეთის ამგები

ბალშევიკების მთავრობა და ჯაშუშ-პროვოკატორები. ბალშევიკების მთავრობაში საიმედო ნავთსაყუდელი იშოვნა ბევრმა ჯაშუშ-პროვოკატორებმა, ეი რას სწერს ამის შესახებ გაზეთი „ნოვაია ლუჩი“: სამხედრო-საგამომძიებლო კომისიის თავმჯდომარე „ცნობილ“ კაზლოვსკისთან მსახურებს საგანგებო მოხელეთ ვიდაც კომისაროვი. იცით ვინ არის ეს კომისაროვი?

ეს ის ერენდარმია, რომლის საქმენი საგმირონი პირველი დუმის ტრიბუნიდან ამცნო ქვეყანას თ. ურუსოვმა თავის შესანიშნავ სიტყვაში. ეს ის ერენდარმია, რომელიც 1905 და 1906 წელს პოლიციის დეპარტამენტში აწყობდა საიდუმლო სტამბას პაგრომულ პროკლამაციების დასაბეჭდათ. ეს ის ვიტბატონი ბრძანდება, რომელიც უსირცხვილოთ და უტიფრათ აცხადებდა როგორი „პაგრომიც“ გინდათ ისეთის მოწყობა შეიძლება, გინდ ას კაცზე, გინდ ათი ათასზე.

კოზლოვსკის განკარგულებით ამ „დიდებულ ბულ ბუამს“ დამსმარეთ მიუჩინეს ალექსი ორლოვი. იცით ვინ არის ეს ორლოვი? ეს „ერუსთა კავშირის“ ცნობილი მოღვაწეა. მან უმთავრესათ მიზანში ამოიღო რკინის გზის მასსამსახურენი, მათ წინააღმდეგ აწყობდა დამსჯელ ექსპედიციას 1905 წ. დეკემბრის მოსკოვში აჯანყების შემდეგ. ეს გახლავთ პროტოპოპოვის ყოფილი მდივანი. ეს გახლავთ შავი რაზმის აგენტი, რომელიც თებერვლის რევოლიუციის დასაწყისში თურქესტანში გაგზავნეს, რომ იქ კონტრ-რევოლიუციონური მოძრაობა მოეწყო და პაგრომები მოეტანა.

ბატონ ტროცკის ადიუტანტი თითქოს ჰყავს გრ. დუბიბორი. იცით ვინ არის ეს დუბიბორი? ესეც 1905—1906 წლების „ცნობილი“ მოდვაწეა. ეს გახლავთ „ინარქიის კონტრ-რევოლიუციის წინააღმდეგ აქტიური მებრძოლი საზოგადოების“ დამფუძნებელი და სულის ჩამდგმელი. ეს საზოგადოება აწყობდა სხვა და სხვა მკვლელობას, თავს ეხმოდა ფარულათ მუშა რევოლიუციონერებს და ხოცავდა, სტენდა გადაცემებს შტრიკებებერების ჩაყენებით და აქტიურ მონაწილეობას იღებდა „პაგრომების“ მოწყობაში,

ამ გვარმა ცნობილმა „პაგრომშჩიკებმა“ და ნიკოლოზ მეორეს ყურმოჭრილმა მონებმა საპასუხისგებლო ადგილები იშოვნეს „მუშათა, ჯარისკაცთა და გლეხთა“ მთავრობაში და ლენინ-ტროცკის მთავრობამ ნიკოლოზ მეორეს მთავრობა ალაგდინეს. ეს „ცნობილი მოღვაწეები“ იქაც ხელს უწყობდენ ნიკოლოზ მეორეს რუსეთის დანგრევაში და აქაც არა ნაკლებ ხელს შეუწყობენ რუსეთისავე დანგრევაში და რევოლიუციის დასამარებაში. ევვს გარეშეა, ასეთ „მოდვაწეების“ შეშველობით ლენინ-ტროცკი უეჭველათ დამყარებენ რუსეთში „სოციალიზმს“.

29—30 ნოემბრის ამგები თფილისში

ამხ. ნოე ჟორდანიას მოხსენება.

თფ. მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოს სხდომაზე 4 დეკემბერს ამხ. ნოე ჟორდანიამ შემდეგი მოხსენება გააკეთა: მე მოკლეთ მოგახსენებთ თფილისში მომხდარ ამბების მსვლელობას. 11 ნოემბერს ამ დარბაზში მოხდა თათბირი, რომელსაც დაესწრო წარმომადგენლები კავკასიის მუშათა, ჯარისკაცთა და გლეხთა დეპუტატების საბჭოთა ცენტრებისა, ყველა რევოლიუციონურ ორგანიზაციებისა, რკინის გზათა ცენტრალურ კომიტეტისა, ფოსტა-ტელეგრაფის ცენტრალურ კომიტეტისა და სხ. და სხ. და თითქმის ერთხმად (მხოლოდ ბალშევიკების წარმომადგენლებმა დასტოვეს თათბირი) გიდაწყდა გადაყვანებათ ამიერ კავკასიის საგანგებო კომიტეტი და მის ნაცვლათ დაეარსებინათ ამიერ-კავკასიის კომისარიატი. თქვენ იცით ამ გადაწყვეტილების მოტივები. ეს მოტივებია: 1) რადგანაც დაეცა კერენსკის მთავრობა, ცხადია უნდა გაუქმებულიყო ამ მთავრობის მიერ შექმნილი ორგანოებიც, მაშასადამე, უნდა გადამდგარიყო ამიერ-კავკასიის საგანგებო კომიტეტიც; 2) ჩვენ, ამიერ კავკასია, ფაქტიურათ მოვწყდით ცენტრალურ რუსეთს, არ შეგვეძლო დაგვეპირა რუსეთთან ის ორგანიული კავშირი, რომელიც დღემდის არსებობდა და რომელიც აუცილებელი საჭირო იყო ადგილობრივ ცხოვრების ნორმალურ მსვლელობისათვის; ჩვენ ძალებული შევიქენით ოფიციალურათ საკუთარ საქმეებს [illegible] — [illegible] კიდეც. გადაწყვეტილ[illegible] ამიერ კავკასიის [illegible] — [illegible] ეგენი წევიდნენ ამ გადაწყვეტილების წინააღმდეგ. მათ განაცხადეს, რომ არ ეთანხმებიან ასეთ დადგენილებას და ნიშნავთ პროტესტისა მათ წარმომადგენლებმა დასტოვეს თათბირი. და ამნაირათ, მაშასადამე, მათ დასტოვეს სიერთო ნიადაგი, რომელზედაც დგა მთელი თათბირი.

ამის შემდეგ ბალშევიკები როგორც პრესაში ისე სიტყვიერათ ეწეოდენ აგიტაციას ახლათ დაარსებულ კომისარიატის წინააღმდეგ. ამიერ კავკასიის კომისარიატს დაარსებას ისინი ხსნიდენ როგორც რუსეთიდან ჩამოშორებას და ასეთ შეხედულებას ავრცელებენ ჯარში და მცხოვრებთა შორის. დიდი ხანია ასეთი ხასიათის აგიტაცია ჩვენ არ გვსმენია თითქმის ბურჟუაზიის წარმომადგენლების მხრიდანაც კი. ხხოლოდ ამ 20 წლის უკან თუ ჰქონდა ადგილი მსგავს აგიტაციას ჩვენში. მაშინ მეფის ნაცვლათ კავკასიაში იყო გოლიცინი და მისი მეგობარი ვალიკო ეწეოდა აგიტაციას, ვითომ სომხებს უნდათ რუსეთიდან ჩამოშორებაო, და ასეთ აგიტაციამ გამოიღო კიდეც შესაფერი ნაყოფი.

ბალშევიკებს, რომლებიც თავის აგიტაციით უნებლიეთ ხელს ეწყობენ ამიერ კავკასიაში ნაციონალურ შუღლს, ცხადია ნაციონალური შუღლის გაღვივება კი არ სურთ; ისინი ებრძვიან მხოლოდ კომისარიატს, მარა ნამდვილათ კი დათესეს შუღლი.

ამ დროს თფილისში ჩამოვიდა პოზიციიდან ყარსის პოლკი, რომელიც რუსეთისაკენ მიემგზავრებოდა. ბალშევიკებმა გაიჩაღეს ამ პოლკში აგიტაცია, რომელიც ატარებდა ნაციონალურ ხასიათს. ღამ ღამეობით იმართებოდა მიტინგები და მოუწოდებდენ ჯარისკაცებს გამოსულ[illegible] ქეყანაში, ადგილობრივ მცხოვრებთათვის მოეხვიათ თავზე პეტროგრადის სახალხო კომისარიატის ხაბჭოს ძალა-უფლება. ეს პოლკი გზავნიდა აგრეთვე თავის წარმომადგენლებს ადგილობრივ სამხედრო ნაწილებში და მოუწოდებდა ამ ნაწილებს, თუ მხარს არ დაუჭერდენ, ნეიტრალიტეტი მაინც დაეცვათ. ბალშევიკთა საოლქო კომიტეტის რწმუნებულთა მიერ გაგზავნილ იქნა პეტროგრადში შემდეგი შინაარსის დეპეშა:

„სახალხო კომისარიატის ხაბჭოს. პეტროგრადში.

მოეწყო ამიერ კავკასიის ობორონცებისა და ნაციონალისტების მთავრობა გეგეჭკორის მეთაურობით, არ სცნობენ სახალხო კომისარებს. ჩვენ გამოვუცხადეთ ბრძოლა, მთავრობა კონტრ-რევოლიუციონურად მიგვაჩნია. ჯარი ამ მთავრობის შექმნას რუსეთიდან გადმოყოფათ ალიარებს. უმრავლესობა ჩვენს მხარეზეა. ოსმალეთის მხრით წინადადების გამო ისინი დასთანხმდენ დროებით ზავზე. საჭიროა თქვენი წარმომადგენელი კავკასიაში და დროებით ზავის შესახებ მოლაპარაკების დირექტივები.

დავიურდნობით რა ჯარს და ბაქოს ხაბჭოს, შეგვიძლია ვაძალოთ იცნონ თქვენი ძალა-უფლება. გვაცნობეთ დეპეშით და პირდაპირი მავთულით. ვუცდით პასუხს“.

ეს დეპეშა ორჯერ გაუგზავნეს, 23 და 25 ნოემბერს. მეორეჯერ დეპეშაში ნათქვამი იყო—აპარატთან ვუცდით თქვენს პასუხსო. მიიღო თუ არა ბალშევიკების რწმუნებულმა ამ დეპეშაზე პასუხი—ეს ჩვენ არ ვიცით.

ეს დეპეშა, სამხედრო ნაწილებში წარმომადგენლების გაგზავნა, აგიტაცია—ყოველივე ეს ამტკიცებდა, რომ მზადდებოდა შეიარაღებული გამოსვლა. და ჩვენც, თფ. მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოს ალმასრულებელ კომიტეტის წევრთა საგანგებო სხდომა. ჩვენ მოვახსენეთ სხდომას ქალაქში შექმნილ საშიშარ მდგომარეობის შესახებ. სხდომამ მიანდო ალმასრულებელ კომიტეტის ბიუროს მიემართა საჩქარო საგანგებო ზომებისათვის. ეს კი იმას ნიშნავდა, რომ ჩვენ უნდა გამოგვეცხადებინა ჩვენი ძალა-უფლება, რომელსაც ყველა უნდა დამორჩილებოდა. და გამოვაცხადეთ კიდეც ქალაქში სამხედრო წესები. მეორე დღეს გამოვეცით ბრძანება, რომ ყველა დამორჩილებოდა ალმასრულებელ კომიტეტის განკარგულებას რევოლიუციონურ წესრიგის დასაცავათ. იმავე სადამოს გავგზავნეთ წითელი გვარდიის ნაწილი, რომ თვალყური ედევნებინათ ყარსის პოლკის მოძრაობისათვის. ყველა სამხედრო ნაწი-

ლები მზათ იყო და ჩვენც ულტიმატიური მოთხოვნილება წაუყენეთ ყარსის პოლკს— გასულიყო თფილისიდან. ყველაფერი გამზადებული იყო მათ წასასვლელათ. მათ დაინახეს, რომ ჩვენ მიღებული გვქონდა ყოველგვარი ზომები და წავიდენ კიდეც თფილისიდან.

28 ნოემბერს, მუშათა და ჯარისკაცთა აღმასრულებელ კომიტეტმა მიიღო დადგენილება გამოეტანა საარტილერიო საწყობიდან 2 ათასი ვინტოვკა. მივმართეთ საარტილერიო საწყობის კომიტეტს. მან უარი გვითხრა. ჩვენ წინათაც გვეუბნებოდენ უარს იარაღის მოცემაზე. კავკასიის ჯარის საბჭო არ იყო თანახმა და როცა ეს უკანასკნელი დასთანხმდა იარაღის მოცემას, ბალშევიკებმა კი უარი გვითხრეს! ჩვენს გაკვირვებას საზღვარი არ ჰქონდა, ვინაიდან ბალშევიკები ჩვენ ყოველთვის მუშათა შეიარაღების მომხრენი გვეგონა. ჩვენ ერთხელ კიდევ მივმართეთ საარტილერიო საწყობის კომიტეტს და როცა ისევ უარი მივიღეთ, გადავწყვიტეთ საარტილერიო საწყობის ხელში ჩაგდება. ამ მიზნით შევადგინეთ კიდეც რაზმი, რომელშიაც შედიოდა ნაწილი წითელი გვარდიისა, ქართული, სომხური და მე-218 პოლკებისა. ყველამ იცოდა რომ ჩვენ ვემზადებოდით საარტილერიო საწყობის ხელში ჩასაგდებათ. იცოდა ეს თვით ბალშევიკებმაც. მათ ხელმძღვანელებს ჩვენ გაფრთხილებდით იმ დღეს, რომ იარაღით უნდა აგვეღო საარტილერიო საწყობი. საწყობის მოადგილეც ნაწილმაც (караулъ) იცოდა, რომ იქ მივიდოდა რაზმი გარნიზონის უფროსის მეთაურობით, რომ ლაგამი ამოეღოთ ერთ ღუმეა თავზედ ვატბატონებისათვის.

საარტილერიო საწყობისაკენ წავედით საღამოს, რომ ხალხს არ გაეგო და ამით ქალაქში წესრიგი არ დარღვეულიყო. ყველა ჯარისკაცმა ეს კარგათ იცოდა. მაშასადამე, ჩვენი გადაწყვეტილება გამოიწვია იარაღის მოცემაზე უარის თქმამ. ცხადია, მთელი პასუხისმგებლობა მათ ეკისრება. აღმასრულებელ კომიტეტის რაზმმა თოფის გაუსროლელათ დაიკავა საარტილერიო საწყობი. ჩვენ ვეგონა ამით ყველაფერი დასრულდა. მაგრამ მეორე დღეს, დაახლოებით დილის 10 საათზე, ვიღაცეებმა გაიღაწყრეს რაზმის წინააღმდეგ და აუტეხეს მას სროლა. ამან გამოიწვია არეულ-დარეული, რითაც ისარგებლეს ბეგრმა და ლაიტაცეს იარაღი. რაზმი იცავდა თავის თავს, და რა თქმა უნდა, ვერ მოწყესავდა იარაღის სადმე ჩიხში დაწყობილს. როცა იმათ შემოუტიეს საარტილერიო საწყობის დამცველ რაზმს, სწორეთ მაშინ დაიწყო იარაღის დატაცება. ამ მიზნით იყო კიდეც შეიძლება (შეიძლებათქო, ვამბობ მე) მოწყობილი თავდასხმა.

ვის ესროდენ ისინი? ისინი ესროდენ თქვენ მიერ არჩეულ აღმასრულებელ კომიტეტის რაზმს. ეს რაზმი მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოს ეკუთვნოდა, მაშასადამე ისინი მოქმედებდენ თვით საბჭოს წინააღმდეგ. თავდასხმაში მონაწილეობას იღებდენ უმაღრესათ ბნელი ძალები; მაგრამ მონაწილეობას იღებდენ ისეთებიც, რომელთაგან ამას არ მოველოდით. ჯერ კიდევ იმ საღამოსვე მოწინააღმდეგეებმა მიმართეს ტყვიის მფრქვეველს, უნდოდათ დაეგვრიტათ რაზმი, მაგრამ წითელგვარდიელებმა ჩაიგდეს ხელში ტყვიის მფრქვეველი და ამით გადაარჩინეს ხიფათს რაზმელი ჯარისკაცები. ეს დამტკიცებულია სატყვიისმფრქვეველო რაზმის უფროსის მიერ, ამ უფროსისათვის მიუმართავთ ზოგიერთ ჯარისკაცებს, მაგრამ მან უარი უთქვამს. მაშინ ჯარისკაცებს ძალით ჩაუგდიათ ხელში 3 ტყვიის მფრქვეველი და საარტილერიო საწყობისაკენ წასულან, აშკარად, მათ გაიღაწყრეს აღმასრულებელ კომიტეტის კანონიერ რაზმის წინააღმდეგ და მხოლოდ წითელი გვარდიის სიფხიზლემ გადაარჩინა ეს უკანასკნელი ხიფათს. ამ თავდასხმის გამო დაბარაჯდენ ჩვენები. ერთი მოკლეს, ერთი დასჭრეს. ცხადია, ჩვენ კი არ დაგვიღვრია იმათი სისხლი, არამედ იმათ დაღვარეს ჩვენი სისხლი.

რა ხდებოდა ამ დროს სასახლეში? დამის 1 საათზე მოვიდენ ჩვენთან ბალშევიკების ლიდერები მოსალაპარაკებლათ. აქ მოხდა შეთანხმება, ბალშევიკებმა იკისრეს მოსხდარი დეტალი—საარტილერიო ჩაწყობის ჩვენს ხელში გადმოსვლა—მაგრამ უნდა შეგვედგინა შეთანხმებითი კომისია, რომლის ხელმძღვანელობით მოხდებოდა საწყობიდან იარაღის გამოტანა. მეორე დღეს, 30 ნოემბერს, ისინი უნდა მოსულიყვენ ჩვენთან დილის 11 საათზე საბოლოოთ მოსალაპარაკებლათ. ჩვენ დარწმუნებული ვიყავით, რომ ისინი თავდასხმას არ მოაწყობდენ და ამიტომ დიდის სიამოვნებით დავდექით დათმობის გზას. მაგრამ დილის 10 საათზე უკვე მოისმა სროლის ხმა, რაც ჩვენ დიდ გაკვირვებაში ჩაგვაგდო. არ ვიცოდით ვინ ისროდა, ბალშევიკები თუ ვინმე ხულიგანები. ჩვენ უცდიდით ბალშევიკების წარმომადგენლებს, მაგრამ ისინი არ მოვიდენ დანიშნულ დროზე. ამიტომ ჩვენ გავგზავნეთ კაცი, რომ მოეყვანა ჩვენთან ყველა ის, ვისაც ნახავდენ „კავკაზსკი რაბოჩი“-ს რედაქციაში.

ხმები: თუ გაზეთის დასახელებას?..

ნოე ჟორდანია. ვთხოვთ ნუ აღელდებით, განსაკუთრებით თქვენ, რომლებმაც პეტროგრადში ჩაღრჩვეთ ბეკეტიანი სიტყვა... უმჯობესი იქნება თქვენთვის სავსებით გაჩუმდებოდეთ პრესის შესახებ... მე თქვენ გეფაპარაკებით ფაქტებს და სცადეთ ერთი მაინც დაარღვიოთ ამ ფაქტებიდან.

რედაქციიდან მოიყვანეს სრულიათ უცნობი პირები. ჩვენ გამოვკითხეთ მათ საქმის ვითარება, განუცხადეთ, რომ ჩვენ გვინდოდა მათი ხელმძღვანელების ნახვა და ვსთხოვეთ მოენახათ ისინი. ჩვენ ეს პირები მაშინვე გაუშვეთ, ამბა რა საქმე გვქონდა მათთან. აშკარათ, ჩვენ გვქონდა მხოლოდ ერთი ორდერი, ბალშევიკების ხელმძღვანელების მოყვანის შესახებ. და თუ ჩვენ მიერ გაგზავნილ პირებმა გადაეკარებენ თავის უფლებას, ამაში ჩვენ ბრალი არ მიგვიძღვის.

საღამოს ჩვენთან მოვიდენ ნაბარეტიანი, ქავთარაძე და ციწკაძე. ჩვენ შეუთანხმდით მათ, თუ როგორ უნდა მოგვეწყო იარაღის გამოტანა საარტილერიო საწყობიდან. მოხდა აგრეთვე შეთანხმება სხვა მუხლებშიაც, რომლების გამოქვეყნება არ შეიძლება... და ჩვენ ვფიქრობთ, რომ უთანხმოების მთავარი საფუძველი ამ ფაქტათ მოსპობილია.

ასეთია ფაქტები.

რეზიუმე ჩემი მოხსენებისა: 1) ჩვენ გამოვაცხადეთ მუშათა და ჯარისკაცთა დეპუტატების საბჭოს ძალა-უფლება ქალაქში სამხედრო წესების შემოღებით; 2) მივიღეთ ზომები, რომ ყარსის პოლკი გასულიყო თფილისიდან და მივადწიეთ კიდეც ამას; 3) საარტილერიო საწყობის კომიტეტის მიერ უარის თქმის გამო ჩვენ დავიკავეთ ეს საწყობი; 4) თავდასხმით გამოწვეულ არეულ-დარეულის გამო მოხდა იარაღის დატაცება; ჩვენ შევადგინეთ საგანგებო კომისია, რომელიც შეუდგა ამ საქმის გამოძიებას და დატაცებულ იარაღის ჩამორთმევას; 5) მოვაწყვეთ საარტილერიო საწყობის დაცვა და შეეუთანხმდით ბალშევიკებს იარაღის გამოტანის საქმეში.

ახლა თქვენ თვითონ გასაჯეთ, თუ რამდენათ გაამართლა აღმასრულებელ კომიტეტმა თქვენი ნდობა. თქვენ დაგვაყენეთ ჩვენ ამ პოსტზე, განსაცდელის დროს მივიღეთ ზომები და შევასრულეთ ჩვენი მოვალეობა. ჩვენ რომ გულზე ხელებ-დაკრეფილი, დამშვიდებული შეგხვედროდით ყოველივე ამას, დღეს აქ არ გესხდომებოდით... აქაც იგივე განმეორდებოდა, რასაც დღეს ეხეოდით პეტროგრადში, დახვრეტდენ გაზეთებს, გარეკავდენ კრებებს. ამას კი ჩვენ ვერ დაუშვებთ.

კავკასიის დემოკრატია 25 წლის განმავლობაში იმიტომ კი არ იბრძოდა თავისუფლებისათვის, რომ დღეს ეს თავისუფლება ფეხქვეშ გასთელონ. სანამ ჩვენ აქ ვართ ამ პოსტზე, არავის ნებას არ მივსცემთ შებღალოს მოპოებული თავისუფლება და ეს თავისუფლება სხვებისათვისაც უზრუნველყოფილი იქნება (ხანგრძლივი ტაში და ოვაციები).

მუშათა წერილები

ფეხა-კითხვის გამ. საზოგადოების ფეგრთა კრება.

დღეს, დილის 11 საათზე, ქართული კლუბის დარბაზში დანიშნულია ქ. შ. წ.-კ. გამ. საზ. წევრთა კრება, რომელმაც უნდა აირჩიოს 50 რწმუნებული მომავალ რწმუნებულთა კრებაზე დასასწრებლათ, რომელიც შესდგება ქ. თფილისში ამ რამოდენიმე ხნის შემდეგ. როგორც ვიცით, გასულ წელს, საზოგადო კრებამ მიიღო და დადგენილება გამგეობის მიერ წარმოდგენილი წესდება, რომლის თანახმათ, საქართველოში არსებული წ.-კ. გამ. საზ. განყოფილებები თავიანთ შორის ირჩევენ 150 რწმუნებულს და ამ რწმუნებულთა კრებამ უნდა აირჩიოს მთავარი გამგეობა, რომელმაც უნდა განაგოს მთელი საზოგადოების საქმეები, რომელსაც დღემდის თავის სურვილისამებრ განაგებდა თფილისის განყოფილების გამგეობა. ხსენებულ წესდების ძალით მოხდა სრული დემოკრატიზაცია: საზოგადოების თვითეული განყოფილება, საზოგადოების საქმეების საწარმოებლათ საარგებლობს თანასწორი უფლებით, წევრთა რაოდენობის მიხედვით.

როგორც უკვე აღვნიშნეთ, საქართველოში ყველა არსებული განყოფილებები ირჩევენ 150 რწმუნებულს, პროპორციონალურათ, წევრთა რაოდენობის მიხედვით. აშგვარათ თფილისის განყოფილებამ უნდა აირჩიოს 50 რწმუნებული. როგორც ვიცით, გასულ კვირას იყო ამის შესახებ დანიშნული კრება, სადაც გამგეობის წინადადებით გაიმართა პარტიათა შორის თათბირი, თუ რომელ პარტიას, რამდენი რწმუნებული უნდა აირჩიოს, მაგრამ შეთანხმება ვერ მოხდა, და კრება შემდეგისთვის გადადგა.

რამოდენიმე წლების განმავლობაში ამ კულტურულ დაწესებულებაში ფედერალისტები იყვენ გაბატონებული და დემოკრატიას საშუალებას არ აძლევდენ კულტურულ მუშაობაში მონაწილეობა მიეღო. ვის არ ახსოვს საწყვრო გადასახადის შემცირების შესახებ ატეხილი ბრძოლა სოც.-დემოკრატებსა და ფედერალისტებს შორის და როგორ თავგამოდებით იცავდენ ეს უკანასკნელები ამ მანთანან საწყვრო გადასახადს, მაგრამ ქართველმა დემოკრატიამ ჯერ კიდევ ძველი რეჟიმის დროს შესძლო დაემარცხებინა მოწინააღმდეგენი და თითონ გაბატონებულიყო ამ კულტურულ დაწესებულებაში. მკითხველებს ეხსომებათ, თუ როგორი ბრძოლა იყო გაჩაღებული თებერვალში გამართულ კრებებზე, გამგეობის არჩევნების დროს სოც. დემოკრატებსა და ფედერალისტებს შორის. ფედერალისტებმა ამ არჩევნებისთვის მთელი თავისი ძალთა მობილიზაცია მოახდინეს, რომ როგორმე მატონობა შეენარჩუნებინათ. მათ ახლო-მახლო სოფლებიდანაც კი მოიწვიეს სოფლელები და არჩევნებში მონაწილეობა მიაღებინეს, მაგრამ გამარჯვებული, როგორც ყოველგან, აქაც სოც.-დემოკრატია გამოვიდა. ფედერალისტებმა ეს უკანასკნელი საფარიც დაჰკარგეს და ბრძოლაში სამოლოოთ დამარცხდენ.

წერა-კითხვის საზოგადოება, ეს ერთადერთი კულტურული დაწესებულებაა საქართველოში, რომლის განყოფილებებით მოფენილია საქართველოს ყველა დაბა ქალაქები და თითქმის სოფლებიც და რომელსაც შეუძლია დიდი დახმარება გაუწიოს ქართველ დემოკრატიას სწავლა-აღზრდის საქმეში. თავისუფლებამ მასაც ფართო სამოქმედო ასპარეზი გადაუშალა. ამისთვის ქართველი დემოკრატია ვალდებულია, როგორც სხვა საქმეებში, ისე აქაც დიდი ენერგია გამოიჩინოს და თითონ გაუძღვენ ამ დაწესებულების საქმეებს. წერა-კითხვის საზოგადოებას ქონება აქვს, რომელსაც მოვლა-პატრონობა უნდა, ამ დაწესებულებას რამოდენიმე ათეული სკოლა აქვს გახსნილი საქართველოს სხვ. დასხვა სოფლებში, რომლებიც დიდ დახმარებას უწევენ ადგილობრივ მკვიდრთ. ამ დაწესებულებამ დახმარება უნდა გაუწიოს დემოკრატიის იმ დარის შვილებს, რომლებიც საზოგადოების ლირსეული შვილები გახდებიან, და არა ისეთ უსაქმურ ხალხს, რომლებიც იზრდებოდენ დღემდის, ხსენებულ საზოგადოების სუბსიდიებით და რომელნიც უნივერსიტეტის დასრულების შემდეგ ამბავსაც არ კითხულობდენ საზოგადოების შესახებ. ყველა ესენი ავალებს ქართველ დემოკრატიას თითონ ჩაუდგეს სათავეში საზოგადოების საქმეების გაძღოლას და დიდი ბრძოლით დაპყრობილი პოზიცია საბოლოოთ შეინარჩუნოს. და თუ ამ საქმეში ის დაინტერესებულია, აუცილებლად უნდა დაესწროს დადგენილ კრებას*).

ხ. ეფლიაძე.

ახალგაზრდა მარქსისტთა ორგანიზაცია

ჯერ კიდევ რეაქციის შავბნელ დღეებში, 1916 წელს, დაარსდა ამიერ კავკასიის მარქსისტ მოწაფეთა კავშირი, რომელსაც ნიადაგი მოუმზადა 1912—13 წ. წ. მოსწავლე ახალგაზრდათა შორის დაწყებულ მოძრაობამ. ადგილათ გასაგებ მიზეზების გამო მაშინ შეუძლებელი იყო ფართო ორგანიზაციის მოწყობა და ამიტომ ხსენებულ კავშირში მხოლოდ მოწაფეებს შეეძლოთ წევრებათ ჩაწერა. რევოლიუციამ კი საგსებით მოსპო ამ მხრით ყოველგვარი დაბრკოლება. დღეს შესაძლებელი გახდა კავშირში არამოსწავლე ახალგაზრდობის მიღებაც. კავშირიც ამ გზას დაადგა. აშკარათ, კავშირმა რევოლიუციის დაწყების პირველ დღეებიდანვე დაჰკარგა კასტიური ხასიათი და იგი ფაქტიურათ გადაიქცა საერთო ახალგაზრდა მარქსისტთა კავშირათ. მართალია, შესაფერი ცვლილება არ მოხდარა წესდებაში, კავშირის კონფერენციას ფორმალურათ ჯერ კიდევ არ დაუდგენია წევრობათ არა მოწაფეთა მიღება, მაგრამ ასეთი ცვლილების საჭიროება იმდენათ უდავო და აშკარაა ყველასათვის, რომ ერთი მეორის დაუკითხავათ კავშირის ყველა განყოფილებები დიდი ხანია იღებენ თავის წევრებათ არამოსწავლეებსაც.

გარდა ამისა მოეწყო აგრეთვე მარქსისტ სტუდენტთა წრეებიც, რომელთა მუშაობაში მონაწილეობას იღებენ არასტუდენტებიც. მეორეს მხრით სტუდენტთა წრის წევრები და ხელმძღვანელები ირიცხებიან ახალგაზრდა მარქსისტთა კავშირის წევრებითაც.

თუ გავითვალისწინებთ ყოველივე ამას, ჩვენ დავინახავთ, რომ დღეს უკვე მზათ არის ნიადაგი მარქსისტ ახალგაზრდათა საერთო ორგანიზაციის შესაქმნელათ. და ჩვენ ვფიქრობთ, მიზანშეწონილი და დროს შესაფერი იქნება სწორეთ ასეთი მთლიანი ორგანიზაციის შექმნა.

მარქსისტ ახალგაზრდათა ორგანიზაციას დღეს შეიძლება ჰქონდეს ორი მთავარი მიზანი: საერთოდ ცოდნის შეძენა, კერძოთ მარქსიზმის, მეცნიერული სოციალიზმის საფუძვლიანათ შესწავლა და პოლიტიკურ ცხოვრებაში აქტიური მონაწილეობის მიღება—აი მთავარი დანიშნულება, ძირითადი მიზანი ახალგაზრდობისა. რომ შეესძლოთ მშრომელ ხალხისათვის, მუშათა კლასისათვის, რომლის სამსახური და კეთილდღეობა მიზნათ დაგვისახავს, რაიმე სარგებლობის მოტანა, საჭიროა ახალგაზრდობა აღიჭურვოს შესაფერი ცოდნითა და გამოცდილებით. მეორეს მხრით იგი დღესვე უნდა ჩაერიოს საზოგადოებრივ ცხოვრების ფერხულში და შეძლებისადაგვარათ დახმარება აღმოუჩინოს უფროს ამხანაგებს.

ყოველივე ამის მისაღწევათ კი სრულებითაც არ არის საჭირო ახალგაზრდობის დანაწილება მოსწავლეებათ და არა მოსწავლეებათ; პირიქით, ჩვენ ვფიქრობთ, უფრო ადვილათ მივაღწევთ დასახულ მიზანს, თუ ნაცვლად ცალკე კავშირებისა და წრეებისა შეექმნით ერთ მთლიან საერთო მარქსისტულ ორგანიზაციას, რომელშიაც შეეკვეთ როგორც მოწაფე, ისე არა მოსწავლე და სტუდენტი ამხანაგები. ასეთ ორგანიზაციის შექმნის წინადადება ამიერ კავკასიის მარქსისტ მოწაფეთა კავშირის თფილისის კოლექტივის მხრით უკვე მიიღო ადგილობრივ სტუდენტთა წრის ხელმძღვანელ ორგანიზაციამ. დღეს ამ საკითხის საბოლოოდ გადასაჭრელად დანიშნულია თფილისის ახალგაზრდა მარქსისტთა საზოგადო კრება. ჩვენ დარწმუნებული ვართ კრება გაითვალისწინებს დღევანდელ პირობებს, ანგარიშს გაუწევს სინამდვილეს და დადასტურებს ხელმძღვანელ ორგანიზაციათა გადაწყვეტილებას. იმედია პროვინციელი ამხანაგებიც შეუერთდებიან ასეთ დადგენილებას და ამნაირათ დაარსდება ახალგაზრდა მარქსისტთა, განურჩევლად პროფესიონალურ მდგომარეობისა, ერთი მთლიანი ორგანიზაცია, რომელიც უფრო ნაყოფიერათ შესძლებს დასახულ მიზნის განხორციელებას, მარქსიზმის შესწავლა-გავრცელების ნიადაგზე მოწინააღმდეგეებთან როგორც თავდაცვითი, ისე შეტევითი ბრძოლის ძლევამოსილათ წარმოებას.

ვ. ნიკურაძე.

სოც.-დემ. პარტიაში

საქართველოს ს. დ. ორგანიზაციის კოლექტივმა 1 დეკემბერს ერთხმად მიიღო შემდეგი რეზოლიუცია: „გვწამს რა, რომ ამიერ-კავკასიის კომისარიატი თანამედროვე მოზენტში ომისგან განაწამებ დემოკრატიისთვის ნაბატარ საპატიო ზავის შესახებ საკითხს პირველ სიჩქარით იმუშავებს და ასევე სიჩქარით იმუშავებს აუცილებელ რეფორმებს, 8 საათის საშუშაო დღის შემოღების შესახებ, მიწის და სხვა და თვლის რა ბალშევიკების გამოსვლას თფილისში ამ დროს იმდენათ შემცდარათ, რომ ის დაწყებულია რევოლიუციის მიერ მოპოვებულ თავისუფლების, ამიტომ სამტრ. ს. დ. ორგანიზაციის კოლექტივი სრულ ნდობას უცხადებს ამიერ-კავკასიის კომისარიატს და გმობს ბალშევიკების გამოსვლას. ადგილობრივათ ყოველ-გვარ ღონეს იხმარს რევოლიუციონური წესრიგის დასაცავათ ყველას წინააღმდეგ, მიუხედავათ იმისა, საიდანაც იქნება ის, მარჯვნიდან თუ მარცხნიდან“.

დ. ძოლაულეთი. 1 დეკემბერს შესდგა ადგილობრივი რ. ს. დ. მ. პ. კოლექტივის კრება. ეს კრება პირველია დამფ. კრების არჩევნების შემდეგ. ამხანაგების მოხსენებიდან ირკვევა, რომ თუმცა არჩევნებში გამარჯვება ჩვენ პარტიას ხვდა, მაგრამ ყველაფრიდან სჩანდა, რომ საარჩევნო სამზადისი კერძოთ და საერთოდ პარტიული მუშაობა რაიონში ამდენნაირს ვერ ყოფილა სასურველ ნიადაგზე დამყარებული. ჩვენები გავიდნენ სოფლებში მხოლოდ არჩევნების დღეებში, მაშინ, როდესაც ეროვნულ დემოკრატები თვეების განმავლობაში ძაძრწოდენ ყოველგან და მოშაბამდა დემაგოგიით სწამლავდნენ ხალხს. იმათ ასეთი დემაგოგიის საშუალებით შესძლეს რამდენიმე ასეული ხმის შეკრება, მაგრამ, სამაგიეროთ, საერთოდ კულტურული მუშაობის წარმოებას და პარტიების ნდობა-ავტორიტეტს დიდი ზიანი მოუტანეს მაჰმადიანებში. ვერც თავისი მდგომარეობა განამტკიცეს და ხალხი სხვა პარტიებზედაც დაეეჭვეს. მთელი მათი მოდვაწეობა იმაში მდგომარეობდა, რომ ხალხი დაერწმუნებინათ, რომ სოციალისტები ატყუებენ მათ, კერძო საკუთრებას ართმევენ, რჯულს და ადათს ურღვევენ. ის კი ავიწყდებათ ამ „ზე კლასიურ ეროვნულებს“, რომ ამით, არყევენ რა მომქმედ პარტიების გავლენას, ეროვნულ საქმესაც დათიურ სამსახურს უწევენ. თუ სადმე საჭიროა კულტურული, პატიოსანი დამოკიდებულება პარტიებს შორის, ეს სამაჰმადიანო საქართველოში პირდაპირ აუცილებლობა,—თუ არ გვინდა, რომ აქაურებმა თავი ბაქოს მიაპყრონ...

კრებამ გამოიტანა დადგენილება გაძლიერებულ იქნას პარტიული და კულტურული მუშაობა, მოიწყოს ყველა სოფლებში წრეები, მხოლოდ ძველებური წესით—ადამიანები, ასისთავები და სხვა—რადგან ამას მოითხოვს ადგილობრივი ტერიტორიალური პირობები, გაკეთდეს მასიურ კრებებზე მოხსენებები არჩევნების შედეგების და თანამედროვე მდგომარეობის შესახებ რუსეთში და ჩვენში, გაიწეროს სოფლებში მშრომელი ხალხის ინტერესების დამცველი გაზეთები და იგზავნებოდეს ბროშიურები, ამით იქნება ცოტათი მაინც შეანათოს სინათლემ შორეულ კუნჭულებში. ამ მხრით დახმარება ეთხოვოს ორგანიზაციებს და რედაქციებს.

გარდა ამისა, კრებამ დადგინა გახსნას ადგილობრივათ ს. დ. კლუბი, მოაწყოს ლექციები და წარმოდგენები, შენობა უკვე დაქირავებულია, ხელმძღვანელობის გასაწევათ არჩეულ იქნა კომისია.

კრებამ დადგინა აღძრას შუამდგომლობა ადგილობრივ ორგანიზაციას მიეცეს 100 თოფი და 100 რევოლვერი საიმედო პარტიების წევრების შესაიარაღებლათ. ს—რი.

ჯარის-კაცთა წერილები

ძ. ეარზინჯანი (კავკასიის მომქმედი ჯარი). ადგილობრივ ქართველ მხედართა წარმომადგენლების ინიციატივით 14 ნოემბერს, აქ მოწვეულ იქნა 1-ლ კავკასიის კორპუსის ქართველ მხედართა წარმომადგენლების ყრილობა. ყრილობას დაესწრო 56 წარმომადგენელი და აგრეთვე ბევრი ქართველი სტუმარი. ყრილობამ აირჩია პრეზიდიუმი, რომელშიაც შევიდენ შემდეგი ამხანაგები: საპატიო წევრათ პოლკოვნიკი ციციშვილი, თავმჯდომარეთ პრაპორშჩიკი გოშხოთელიანი (მე 15 თურქესტანის მსრ. პოლკ.), თავმჯდომარის ამხანაგათ ეკიმი ასლანიშვილი (მე 25 კავკ. მსრ. პოლკიდან) და პოლპორუჩიკი მირიანიშვილი (მე 16 თურქესტ. მსრ. პოლკიდან). მდივნებათ: ჯარისკაცი ვას. ხურცილავა (1-ლ დაბარეთიდან მე 4 თურქესტ. დივიზიიდან) და ჯარისკაცი თავბერიძე (მე-16 თურქესტ. მსრ. პოლკიდან).

პირველათ ყრილობას განუმარტა მოკლეთ ბეითალ ქუთათელაძემ, თუ რიდის დაარსდა ქართველ მხედართა კავშირი, რაც გავიარეთ მისი დაარსება და რა ბრძოლა ვიბრძოლეთ ამ კავშირისა. მეორე მეორე საკითხი (ბრძ. ზემოთ) ნარე მოიენტი. ყრილობამ სამართალი ეს საკითხი დაიყო ოთხ უმთავრეს ნაწილათ: ა) ომი და ზავი; ბ) დამფუძნებელი კრება; გ) მთავრობის შემადგენლობა და დ) თუ ამიერ კავკასია მოსწყდა რუსეთს, რა გზას უნდა დაადგეს საქართველო.

ყველა ამ კითხვების გარჩევაში კრებამ მხურვალე მონაწილეობა მიიღო და შესაფერი რეზოლიუციებიც გამოიტანა. მაგალითად, ყრილობამ იმსჯელა იმის შესახებ, თუ ამიერ კავკასია მოსწყდა რუსეთს, რა გზას უნდა დაადგეს საქართველო და დიდი ხმის უმეტესობით გამოიტანა შემდეგი დადგენილება: მიიღო რა ყრილობამ მხედველობაში დეეანდელი კრიტიკული მომენტი მთელ რუსეთში და ვინაიდან შესაძლოა ჩვენდა უნებურათ მას შემოთხვევით მოსწყდეს ამიერ კავკასია და კერძოთ კი საქართველო. სასურველი იქნება შესდგეს ადგილობრივი მთავრობა დროებით, რომელიც მიზნათ დაისახავს ამ მხარის დაცვას ყოველივე ანარქიისაგან და ყოველ ღონეს იხმარს, რათა კვლავ შეუერთდეს რუსეთის დემოკრატიას, რომელთანაც ერთათ ავაფრიალეთ თავისუფლების წითელი დროშა ტანჯულ ხალხის საკეთილდღეოთ და მიიყვანს ქვეყანას დამფუძნებელ კრებამდე.

მესამე საკითხად არის პირველ კავკასიის კორპუსში მყოფ ქართველების ცალკე ერთეულებში შეერგუფება (პოლკი, ბათალიონი, როტა). ხანგრძლივი კამათის შემდეგ ამ საკითხზე ყრილობამ გამოიტანა შემდეგი დადგენილება:

„ვინაიდან ჯარის ნაციონალიზაცია არის ამასთანავე ჯარის დემოკრატიზაციაც და რადგან მხოლოდ შეერთებულ ძალას შეუძლია რევოლიუციის და დემოკრატიის ინტერესების მტკიცეთ დაცვა, მოვითხოვთ დაუყონებლივ საერთოდ განხორციელებულ იქნეს ჯარის ნაციონალიზაცია; კერძოთ კი, დაყენებით მოვითხოვთ პირველ კავკასიის კორპუსის კომისარიისაგან, რათა მან აღძრას საკითხი უმაღლეს მთავრობასთან ნება დაგვრთონ ეხლავე შესდგეს პირველ კორპუსის ყველა ნაწილებში მეხუთე ქართული ბათალიონები, რომ მომავალში გაგვადვილდეს პოლკებათ შეჯაუფება“. შემდეგ ამისა კრებამ ერთხმად სცნო საჭიროდ დაარსდეს პირველ კორპუსის ქართველ მხედართა კავშირის აღმასრულებელი კომიტეტი, რომელსაც, სხვათა შორის, დაევალა ასეთივე კავშირების შექმნა კორპუსის ყველა ნაწილებში. აქვე აღმასრულებელ კომიტეტის წევრებათ კრებამ აირჩია შემდეგი ამხანაგები: 1) პრაპორშჩიკი გოშხოთელიანი (სოც. ფედ.) (15 თურქ. მსრ. პოლკიდან), 2) ჯარის კაცი წულაძე (სოც.-დემ.) (1 კავკ. სამხედრო გზათა რაზმიდან) 3) პოლკოვნიკი ციციშვილი (1 კორპ. ინტენდანტი), 4) პოდპორუჩიკი მირიანიშვილი (სოც. დემ.) (16 თურქისტ. მსრ. პოლკიდან), 5) ჯარის კაცი ვას. ხურცილავა (სოც. დემ.) (თურქესტ. დივიზიის 1 ლაზარეთი) 6) ჯარის კაცი თავბერიძე (სოც. დემ.) (16 თურქისტ. მსრ. პოლკიდან) 7) ჯარის კაცი გამყრელიძე (სოც. დემ.) (26 კავკასიის მსრ. პოლკიდან) ამათ მოადგილეებათ: 8) ჯარის კაცი გეწაძე (სოც. დემ) (25 კავკასიის მსრ. პოლკიდან) 9) ჯარის კაცი ავალიანი (სოც. ფედ.) 5 ბატარეია 2 სამთო დივიზიონისა 4 თურქესტანის ბრიგადისა, 10) ბეითალი ქუთათელაძე (სოც. დემ.) (1 კავკასიის კორპუსი).

შემდეგ ამისა ყრილობა შეუდგა მორიგ კითხვების გარჩევას. დიდ კამათს იწვევს საკითხი, თუ რა ზომები უნდა მიიღოს ქართველმა მხედრობამ დემობილიზაციის დროს. ხანგრძლივი კამათის შემდეგ ხმის დიდი უმრავლესობით ყრილობამ გამოიტანა შემდეგი დადგენილება: რათა ჯარების დაშლის დროს ამიერ კავკასია და კერძოთ საქართველო აცდეს იმ უწესოებას, რომელიც მოყვება დემობილიზაციას, დაარსდეს ბაქოს თფილისში სპეციალური კომიტეტი, ეს კომიტეტი უნდა-მძღვანელებს უკან დაბრუნებულ ჯარს, აგრეთვე ყველა სადგურებზე, სადაც კი გაჯდა მოუხდება დაბრუნებულ ჯარს მოეწყოს კომიტეტები, რომლებიც იქონიებენ ხშირი კავშირს თფილისის კომიტეტთან და ამით ყოველ ზომას იხმარენ ამიერ კავკასიას აცილონ მოსალოდნელი ექსცესები. კომიტეტი უნდა დაეყრდნოს ზურგში მყოფ ქართულ ერთეულებს.

გარდა ამ კითხვებისა იყო კიდევ სხვა საკითხები, რომელთა შესახებ ყრილობამ შესაფერი რეზოლიუციები გამოიტანა. ბოლოს ყრილობამ დადგინა მისასალმებელი დეპეშები გაეგზავნოს ცენტრალურ ორგანოს თავმჯდომარე გეგეჭკორს, მუშათა და ჯარისკაცთა საბჭოს თავმჯდომარეს ნ. ერორდანიას, ინტერპარტიულ საბჭოს და თფილისის ქართველ მხედართა კავშირის ცენტრალურ კომიტეტს. აგრეთვე ყრილობამ განიხილა რა დეპეშა, რომელშიც გენერალი პრეკვალსკი და დონსკოი ილაშქრებენ ჯარის ნაციონალიზაციის წინააღმდეგ, დადგინა: გამოეცხადოს მათ სასტიკი პროტესტი, რაიც ემცნოს ქართველ მხედართა კავშირს და რუსულ-ქართულ პრესას. ყრილობა გაგრძელდა ოთხი დღე. ყრილობის წარმომადგენლები დაიშალენ იმ იმედით, რომ არჩეული აღმასრულებელი კომიტეტის წევრები პირნათლად შეასრულებენ ყრილობის მიერ დავალებული.

ჯარისკაცი ვახ. ხურცილავა.

---

*) ეს წერილი უკვე აწყობილი იყო როდესაც გავიგეთ სხვადასხვა მიზეზების გამო ხსენებულ კრების გადადება შემდეგისათვის.

მიწა თუ მიწის სამუშაო იარაღი?

(წერილი სამეგრელოდან).

ეს უკვე ფაქტია, რომ გლეხს, მიწის მუშას, მიწა მიეცემა იმდენი, რამდენის დამუშავებასაც ის შესძლებს. მხოლოდ აქ ერთი საკითხია: თუ შეძლებს ყველა კომლი მიწის დამუშავებას დღეს იმდენს, რომ მას საბრდო